
Alumna: Clàudia Campdelacreu

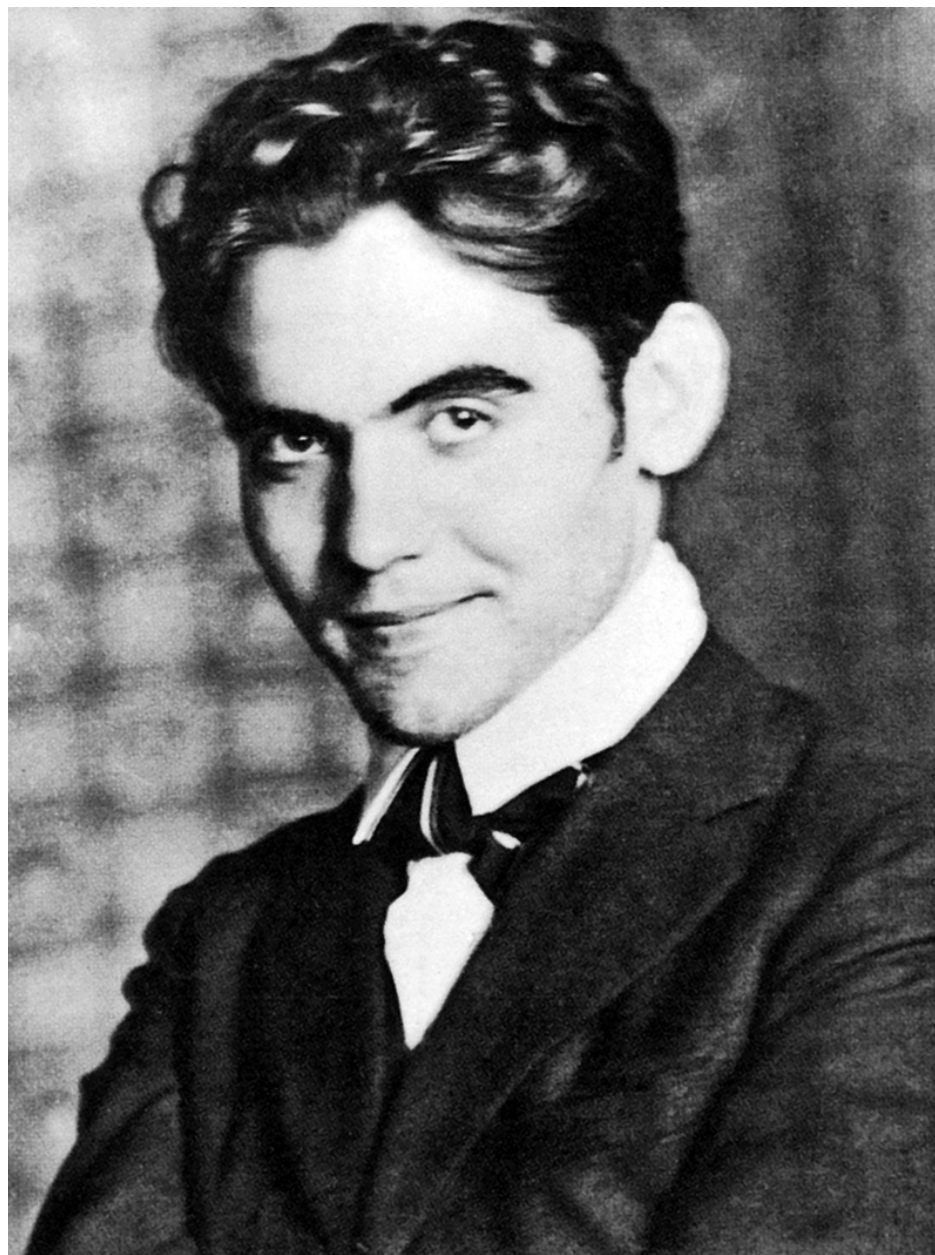
Tutora: Silvia Baquero

Federico García Lorca: l'amor que no pot ser

Presentació

Sempre havia tingut en ment el propòsit de fer un treball de recerca d'àmbit literari, en gran part per la meua afició per la lectura i en concret per la poesia. Feia temps que coneixia la poesia de Federico García Lorca, la qual certament admirava. Lorca és considerat el major referent de la literatura del segle XX a Espanya i el dramaturg espanyol més conegut internacionalment. Va viure entre el 1898 i el 1936 i va formar part de la famosa Generació del 27. El seu teatre no s'allunya gaire de la seva filosofia pel que fa a les creacions poètiques, així que no va ser sorprenent que em suscités curiositat la proposta de la meua tutora de fer un treball de recerca sobre una part que desconeixia més de la seva literatura: el teatre.

D'entrada un dels objectius d'aquest treball és demostrar que un dels grans temes en Federico García Lorca, el concepte de l'amor, sobre el qual el poeta escriu amb insistència, està íntimament relacionat amb la tragèdia. En segon lloc, he volgut analitzar fins a quin punt i de quina manera estan relacionats aquests dos conceptes en la seva obra, i posant especial èmfasi en el teatre i en les set obres escollides. Es pretén, doncs, entendre com són l'amor i la tragèdia en la creació de Lorca, no només pel que fa a la tipologia d'amor que s'hi dona sinó també per com es desenvolupa al llarg de les diferents obres analitzades i al patró que segueix el dibuix d'aquest

concepte. L'últim objectiu del meu treball és investigar sobre com viu l'autor l'amor i les relacions que l'acompanyen durant la seva vida i valorar de quina manera van influir aquestes en la seva obra.

Metodologia

La metodologia emprada per assolir els objectius marcats des del començament i arribar a les conclusions ha estat, en primer lloc, la documentació completa de la vida i obra de l'autor, per solidificar els conceptes previs en l'obra del granadí i entendre d'una forma més global l'amor que plasma. El segon pas, la selecció de les obres a analitzar: *El maleficio de la mariposa*, *La casa de Bernarda Alba*, *Amor de Don Perlimplín con Belisa en su jardín*, *La zapatera prodigiosa*, *Bodas de sangre* i *Yerma*, per la seva rellevància en la totalitat de l'obra, i la seva lectura. Seguidament la tria de subtemes que ens caldrà desenvolupar i analitzar per arribar a les conclusions i l'elaboració d'una hipòtesi. Els subtemes escollits (amor, frustració, soledat, pressió de la societat i honra, obsessió, esperança i desesperació, passió, odi i violència i mort) són els que es relacionen entre ells durant totes les obres per donar lloc a la imatge de l'amor que transmeten les creacions lorquianes. Després, amb aquests temes ens vam disposar a confeccionar la taula d'anàlisi amb la informació que s'anava extraient del treball i l'aprofundiment en les obres, taula que conforma la gran part de l'annex. En ella es classifiquen els diferents subtemes i es relacionen amb absolutament totes les situacions que els desencadenen o que en són conseqüència, així com també els personatges que hi estan involucrats. Un cop acabada aquesta part analítica es van valorar els resultats obtinguts i es van construir les conclusions que se n'extreuen.

Cos del treball

El meu treball comença amb una breu introducció que parla sobre com ha estat presentat l'amor en la literatura al llarg del temps. En ella, doncs, ens adonem que el vincle entre amor i tragèdia que observem en Lorca no és un fet aïllat, sinó que és un fet que es dona històricament en la literatura. El treball està organitzat en dues parts. Una primera part consta de tots els conceptes que abans crec que el lector ha de tenir en compte a l'hora de poder assimilar i entendre la posterior anàlisi de les obres. En aquest apartat s'hi expliquen els arguments de totes les creacions teatrals de García Lorca que es treballen per tal de familiaritzar el lector amb la trama, així com també s'expliquen dos conceptes importants en la literatura de l'autor: l'amor i el teatre. En un primer subapartat, titulat «El concepte de l'amor en la vida de Federico García Lorca», s'exposen totes aquelles parts de la vida del poeta que tenen a veure amb la construcció de la seva vivència general de l'amor. Es tracta d'un apartat per descobrir la part més sensible del poeta i de les seves relacions humanes. En ell descobrim que viure l'amor sent Federico García Lorca no fou fàcil, no ho podia ser donada la seva condició d'homo-

sexual en una Espanya extremadament homòfoba. Descobrim que malgrat que fou una persona molt estimada i admirada en la seva vida adulta, va tenir una infància marcada per l'assetjament escolar i uns primers anys de vida solitaris, de soledat dins la mateixa família, i entenem també que García Lorca va viure amb la voluntat de sentir l'amor romàntic intensament malgrat que el seu entorn li ho prohibís i que això va acabar amb les seves experiències més frustrades, on el dramaturg viu la frustració, l'amor impossible, la desesperació i l'obsessió com tants dels seus personatges als escenaris.

En el segon apartat d'aquesta primera part parlem del concepte del teatre per l'autor. I és que per García Lorca el teatre necessàriament havia de tenir una voluntat més enllà de la literatura i de la poesia, havia de tenir una voluntat pedagògica. Lorca fou una persona d'ideologia marcadament d'esquerres i republicana que advocava per un teatre que parlés de les llibertats dels marginats, dels col·lectius més oprimits de la societat. Això té grans implicacions en la nostra anàlisi, ja que a partir d'aquí podem entendre un dels grans subtemes que s'analitzaran i que s'oposaran a l'amor en els personatges lorquians: el tema de la pressió de la societat.

El segon apartat del treball és l'anàlisi pròpiament dita de l'amor en el teatre i l'obra de García Lorca. Primerament es fa una breu anàlisi de l'amor en les obres no analitzades, és a dir, es comenten breument totes les creacions teatrals del dramaturg i es fa esment a l'evolució i el tractament de l'amor en elles, obres que retraten històries d'amor frustrat, desgastat i penós. Llavors el treball es focalitza en les set obres de teatre ja esmentades abans i es dedica un apartat a cada subtema de manera que s'exposen individualment les progressions de cadascun d'ells en les obres, com s'entrellacen aquests amb altres subtemes, com afecten l'amor i com es reflecteix aquest subtema en altres parts de la literatura de García Lorca, com la poesia.

Conclusions

Després de realitzar el treball i d'haver analitzat tots els tipus d'amor en el teatre de Federico García Lorca he pogut extreure diverses conclusions. Primerament, he pogut comprovar analíticament que, en efecte, el tema de l'amor en Lorca és essencial i indispensable en totes les obres. No podem considerar cap obra de teatre de Federico García Lorca sense entendre l'amor com a concepte en la seva literatura. En segon lloc, confirmem que aquest amor és en absolutament totes les obres un amor tràgic, sense excepció; totes les creacions apelen a la frustració derivada de l'acció d'estimar i tota la seva obra recorre al tema de l'amor que no pot ser. I això és així perquè els personatges estan inevitablement sotmesos a la força del destí tràgic en el moment en què l'amor arriba a les seves vides, perquè arriba de la mà de la passió i en forma d'obsessió i seguidament es fa irrealitzable per la no reciprocitat i/o perquè la societat l'impedeix. La no consumació de l'amor porta a un primer instint esperançador per un futur millor però el pas del temps el desfà de mica en mica deixant pas a

la frustració i la desesperació que en ser sempre persistents desencadenen odi i violència i, molt sovint, també mort. El missatge que ens fa arribar el dramaturg és que si els personatges no se cenyeixen al que ja està establert, si intenten ni que sigui vagament sortir d'aquesta línia en el terreny amorós, hi sortiran perdent.

Hem vist que en García Lorca l'amor tràgic el pateixen gairebé exclusivament les dones i que això no és coincidència. Lorca vol fer-nos adonar a través del teatre de les limitacions culturals que afecten també el terreny de l'amor. L'amor en les creacions literàries de Federico García Lorca és molt més que una simple emoció, és un estil de vida, és una tradició de pensament arrelada en tots i cadascun dels personatges. Atès que un dels grans subtemes que interfereixen en la tragèdia com a inevitable desenllaç de l'amor és la pressió de la societat i la importància de la honra, aquesta pressió ha de ser suportada molt més feixugament necessàriament per les dones, perquè Lorca sap bé quines són les desigualtats socials que les perjudiquen. Gràcies al fet que hem analitzat detingudament la seva primera obra, *El maleficio de la mariposa*, ens adonem que des d'un bon començament García Lorca ha plasmat l'amor tràgic i/o no correspost i el catastrofisme d'aquest amor en personatges que van contra la naturalesa, contra el fluir natural de l'amor, que anhelen el que no es pot anhelar. Això ens porta a concloure també sobre el sentit tràgic de l'univers de García Lorca: són persones que han de realitzar els valors essencials que donen sentit a la seva vida en contraposició al seu mateix món que fa que els valors els siguin negats. Finalment, a mesura que anem analitzant tots els fragments de les obres i amb el coneixement previ de la vida de l'autor, sobretot de la vida amorosa, ens sorgeix la inevitable comparació de l'amor que es tracta en el teatre i de l'amor que ell mateix va tractar durant tota la seva vida. Que l'amor en l'obra de García Lorca sigui un amor que no pot ser i que, la gran majoria de vegades, la societat tingui un component tràgic important en la realització de l'amor no és res més que gran part de la frustració amorosa de García Lorca i de la seva impotència per no poder viure una vida homosexual plena plasmada en forma de lletres. Les obres del poeta donen una significança especial a la societat en el desenvolupament de la tragèdia perquè per a ell són un mirall de la pròpia societat en la qual intenta conviure. El poeta, com ja hem vist quan tractàvem el tema biogràfic, sempre topa amb la frustració d'ell mateix quan vol estimar. Ho diu també Gibson: el tema homosexual és l'epicentre de la seva vida i frustració. Així mateix hem notat aquesta semblança entre vida i obra en les obres que s'analitzen en aquest treball, on podem veure tantes pinzellades que recorden les seves pròpies experiències frustrades.

Bibliografia i webgrafia

– Gibson, I. (2009). *Lorca y el mundo gay*. Madrid: Editorial B de Bolsillo. – Gibson, I. (2011). *Federico García Lorca*. Barcelona. Editorial Crítica – Cuevas, C. (1995). *El*

teatro de Lorca. Tragedia, drama y farsa. Espanya de Publicaciones del Congreso de Literatura Española Contemporánea. – Araujó, F. (2014). *El sino trágico de García Lorca* de El ESPECTADOR. <<https://www.elespectador.com/noticias/cultura/el-sino-tragico-de-garcia-lorca-articulo-486295>> – Fundación Federico García Lorca. <<http://www.garcia-lorca.org/Home/Home.aspx>>
